

Byla C-784/19**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2019 m. spalio 22 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Administrativen sad Varna (Bulgarija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. spalio 4 d.

Pareiškėja pagrindinėje byloje:

„TEAM POWER EUROPE“ EOOD

Atsakovas pagrindinėje byloje:

Direktor na Teritorialna direktsia na Natsionalna agentsia za prihodite – Varna

Pagrindinės bylos dalykas

Skundas dėl administracinės institucijos atsisakymo išduoti pažymą dėl teisės aktų, taikytinų asmeniui, kuris dirba pagal darbo sutartį valstybėje narėje įsisteigusio darbdavio vardu ir kurį darbdavys išsiunčia į kitą valstybę narę dirbti to darbdavio vardu.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą teikiamas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 267 straipsnio pirmos pastraipos b punktu ir yra susijęs su 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 987/2009, nustatančio Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką (toliau – Įgyvendinimo reglamentas), 14 straipsnio 2 dalies, siejamos su 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės

apsaugos sistemų koordinavimo (toliau – Pagrindinis reglamentas) 12 straipsnio 1 dalimi, išaiškinimu.

Prejudicinis klausimas

Ar 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 987/2009, nustatančio Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką, 14 straipsnio 2 dalis aiškintina taip: tam, kad būtų galima laikyti, jog laikinojo įdarbinimo įmonė paprastai savo veikla verčiasi valstybėje narėje, kurioje yra įsisteigusi, didelę laikinojo įdarbinimo veiklos dalį ji turi atlikti laikinojo darbo naudotojų, įsisteigusių toje pačioje valstybėje narėje, naudai?

Europos Sąjungos teisės nuostatos ir jurisprudencija

Reglamento (EB) Nr. 883/2004 2 straipsnio 1 dalis, 11 straipsnio 1 dalis ir 12 straipsnio 1 dalis; Reglamento (EB) Nr. 987/2009 14 straipsnis; 1970 m. gruodžio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Manpower* (C-35/70, EU:C:1970:120) ir 2000 m. vasario 10 d. Sprendimas *FTS* (C-202/97, EU:C:2000:75).

Nacionalinės teisės nuostatos

Konstitutsia na Republika Bulgaria (Bulgarijos Respublikos Konstitucija) 51 straipsnio 1 dalis ir 52 straipsnio 1 dalis; *Kodeks na truda* (Darbo kodeksas) 107r straipsnio 1 dalis ir 107s straipsnio 2 dalis; *Kodeks za sotsialnoto osiguryavane* (Socialinio draudimo kodeksas) 4 straipsnio 1 dalies 1 punktas ir 9 straipsnio 1 dalies 1 punktas; *Naredba za sluzhebните komandirovki i spetsializatsii v chuzhbina* (Potvarkis dėl darbuotojų komandiravimo ir specializacijos stažuočių užsienyje) 2 straipsnio 1 dalis; *Danachno-osiguriteln protsesualen kodeks* (Mokesčių ir socialinio draudimo procedūrų kodeksas) 88 straipsnis, 90 straipsnio 2 dalis, 91 straipsnio 1 dalis, 92 straipsnio 1 dalis, 95 straipsnio 1 dalis ir 97 straipsnis.

Bylos faktinių aplinkybių ir proceso santrauka

- 1 Pagal Bulgarijos teisę įsteigtos bendrovės „TEAM POWER EUROPE“ EOOD (toliau – pareiškėja) veiklos dalykas yra laikinojo darbo teikimas ir tarpininkavimas įdarbinant Bulgarijoje ir kitose valstybėse. Pareiškėja yra įregistruota Bulgarijos *Agentsia po zaetostta* (Užimtumo agentūra), todėl gali verstis laikinojo darbo teikimo veikla, taip pat ji turi *Agentur für Arbeit Düsseldorf der deutschen Bundesagentur für Arbeit* (Vokietijos federalinės užimtumo agentūros Diuseldorfo skyrius) leidimą vykdyti laikinojo įdarbinimo veiklą.

- 2 2018 m. spalio 8 d. pareiškėja sudarė darbo sutartį su Bulgarijos piliečiu (toliau – darbuotojas). Pagal ją pareiškėja įsipareigojo komandiruoti darbuotoją į Vokietiją dirbti bendrovėje „CLW Clausthaler Laser- und Werkstofftechnik“ GmbH (toliau – laikinojo darbo naudotoja) vadovaujant ir prižiūrint šiai bendrovei. Sutartyje taip pat numatyta, kad darbuotojo užduotis nustatys laikinojo darbo naudotoja „metalo apdirbimo mašinų valdytojo“ pareiginiuose nuostatuose. Darbuotojui mokėti darbo užmokestį privalo pareiškėja.
- 3 2019 m. gegužės 9 d. pareiškėja *Teritorialna direktsia na Natsionalna agentsia po prihodite – Varna* (Nacionalinės pajamų agentūros Varnos teritorinė direkcija) pateikė prašymą išduoti pažymą, kad laikinojo darbo laikotarpiu darbuotojui taikomi Bulgarijos teisės aktai. Prašyme pareiškėja nurodė, kad laikinojo darbo laikotarpiu tebesitęsia jos ir darbuotojo darbo santykiai ir ji darbuotojui moka darbo užmokestį ir jo socialinio bei sveikatos draudimo įmokas.
- 4 2019 m. gegužės 30 d. sprendimu kompetentinga administracinė institucija atsisakė išduoti prašomą pažymą motyvuodama tuo, jog dvi sąlygos, kuriomis darbuotojui ir toliau galėtų būti taikomi Bulgarijos socialinio draudimo teisės aktai, neįvykdytos, t. y. neišlaikytas tiesioginis darbuotojo ir darbdavės ryšys ir didelę veiklos dalį darbdavė vykdo ne Bulgarijos teritorijoje.
- 5 Dėl pirmosios sąlygos administracinė institucija nurodė mananti, jog, nepaisant to, kad pareiškėja kaip darbdavė moka darbo užmokestį, tiesioginis jos ir darbuotojo ryšys nėra išlaikytas, nes pagal darbo sutartį darbuotojas darbą atlieka laikinojo darbo naudotojos naudai, jos prižiūrimas ir vadovaujamas ir pagal jos nustatytus pareiginius nuostatus. Dėl antrosios sąlygos administracinė institucija laikosi nuomonės, jog pareiškėja nevykdo didelės veiklos dalies Bulgarijos teritorijoje, nes ji, kaip pagal *Zakon za danaka varhu dobavenata stoynost* (Pridėtinės vertės mokesčio įstatymas, toliau – ZDDS) registruota bendrovė, deklaruuoja tik savo suteiktas paslaugas, kurių vykdymo vieta yra Vokietijoje, ir neturima informacijos apie sutartis, kurias ji būtų sudariusi su Bulgarijoje veikiančiais kontrahentais.
- 6 Pareiškėja pateikė administracinį skundą dėl sprendimo, kuriuo buvo atsisakyta išduoti prašomą pažymą. 2019 m. birželio 11 d. sprendimu *Direktor na Teritorialna direktsia na Natsionalna agentsia za prihodite – Varna* (Nacionalinės pajamų agentūros Varnos teritorinės direkcijos direktorius, toliau – atsakovas) atmetė skundą ir patvirtino neigiamą sprendimą.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 7 Pareiškėjos manymu, šiuo atveju įvykdytos abi prašomos pažymos išdavimo kumuliacinės sąlygos.
- 8 Dėl pirmosios sąlygos pareiškėja teigia, jog tarp jos ir darbuotojo yra „tiesioginis ryšys“, nes ji kaip darbdavė šiam darbuotojui moka darbo užmokestį ir turi teisę esant atleidimo pagrindams nutraukti darbo santykius su juo. Be to, remiantis laikinojo darbo naudotojos ir pareiškėjos sutartimi dėl laikinojo įdarbinimo,

laikinojo darbo naudotojai draudžiama siūlyti darbuotojui kitokią nei sutartyje numatytoji veiklą, taigi atitinkamo darbuotojo atliktino darbo pobūdį gali apibrėžti tik pareiškėja. Dėl antrosios sąlygos pareiškėja teigia, jog didelę laikinųjų darbuotojų įdarbinimo, atrankos ir teikimo veiklos dalį ji vykdo Bulgarijos teritorijoje, o apyvarta iš sandorių su ne Bulgarijoje įsisteigusiais klientais nereiškia, kad bendrovė veiklą vykdo užsienyje.

- 9 Atsakovo manymu, pareiškėja neatitinka nė vienos iš pirmiau nurodytų sąlygų. Tiesioginio pareiškėjos ir darbuotojo ryšio klausimu atsakovas nurodo, jog šis ryšys yra nutrūkęs, nes pagal pareiškėjos ir darbuotojo sudarytą darbo sutartį darbuotojas neturi atlikti jokio darbo darbdavės Bulgarijoje naudai. Be to, sutartis sudaryta pagal Vokietijos teisę remiantis Vokietijos kompetentingos institucijos išduotu leidimu, o ne pareiškėjos registracija Bulgarijos užimtumo agentūroje. Klausimu, ar pareiškėja didelę veiklos dalį vykdo Bulgarijoje, atsakovas laikosi nuomonės, jog, be administracijos darbuotojų ir vadovų, pareiškėja Bulgarijoje darbuotojų neturi ir pajamas gauna tik iš darbo santykių Vokietijoje.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

- 10 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo manymu, šalių ginčui išspręsti reikalingas Įgyvendinimo reglamento 14 straipsnio 2 dalies, siejamos su Pagrindinio reglamento 12 straipsnio 1 dalimi, išaiškinimas.
- 11 Pagal Pagrindinio reglamento 12 straipsnio 1 dalį asmeniui, kuris dirba pagal darbo sutartį valstybėje narėje įsisteigusio darbdavio vardu ir kurį darbdavys išsiunčia į kitą valstybę narę dirbti to darbdavio vardu, toliau taikomi pirmosios valstybės narės teisės aktai, jei įvykdytos dvi sąlygos: pirmoji – yra tiesioginis šio asmens ir darbdavio ryšys, antroji – darbdavys savo veikla paprastai verčiasi šios valstybės narės teritorijoje.
- 12 Antrajai sąlygai įvykdyti reikia, kad darbdavys pagal Įgyvendinimo reglamento 14 straipsnio 2 dalies pirmą sakinį „valstybėje narėje, kurioje yra įsisteigęs, paprastai [vykdytų] didelę veiklos dalį, išskyrus vien tik vidaus valdymo veiklą, atsižvelgiant į visus kriterijus, apibūdinančius atitinkamos įmonės vykdomą veiklą“, tam, kad būtų galima laikyti, jog jis savo veikla paprastai verčiasi šioje valstybėje narėje. Pagal šio reglamento 14 straipsnio 2 dalies antrą sakinį „atitinkami kriterijai turi atitikti kiekvieno darbdavio konkrečias savybes ir tikrąją vykdomos veiklos pobūdį“.
- 13 *Administrativen sad – Varna* (Varnos administracinis teismas) jurisprudencija, susijusi su klausimu, kada įvykdyta Pagrindinio reglamento 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta antroji sąlyga, yra nevienoda. Nenuoseklumas kyla dėl skirtingo Įgyvendinimo reglamento 14 straipsnio 2 dalies aiškinimo, visų pirma dėl klausimo, pagal kokius kriterijus reikia nustatyti, ar darbdavys valstybėje narėje, kurioje yra įsisteigęs, vykdo „didelę veiklos dalį“.

- 14 Norint nuspręsti, ar įvykdyta Pagrindinio reglamento 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta antroji sąlyga, reikia atsižvelgti į visus kriterijus, apibūdinančius darbdavio veiklą. Prie tokių kriterijų priskiriami šie: vieta, kurioje darbdavys įsisteigęs; administracijos darbuotojų, dirbančių darbdavio registruotos buveinės valstybėje narėje arba kitoje valstybėje narėje, į kurią jis komandiravo darbuotoją, skaičius; vieta, kurioje komandiruoti darbuotojai įdarbinami; vieta, kurioje sudaromos sutartys su laikinojo darbo naudotojais; teisė, taikoma įmonės ir jos darbuotojų arba klientų sutartims; apyvarta, pasiekama atitinkamoje valstybėje narėje per pakankamai būdingą laikotarpį (2000 m. vasario 10 d. Sprendimo *FTS*, C-202/97, EU:C:2000:75, 42 ir 43 punktai).
- 15 Aplinkybė, kad komandiruoti darbuotojai laikinojo darbo naudotojų naudai atlieka kitus darbus nei juos įdarbinusios ir komandiravusios įmonės pagrindinė veikla, nėra svarbi. Taigi laikytina, kad laikinojo įdarbinimo įmonė savo veikla paprastai verčiasi savo registruotos buveinės valstybėje narėje, kai ji didelę veiklos dalį paprastai vykdo šioje valstybėje narėje (2000 m. vasario 10 d. Sprendimo *FTS*, C-202/97, EU:C:2000:75, 44 ir 45 punktai).
- 16 Vis dėlto iš minėtų Teisingumo Teismo sprendimų neaišku, ar tam, jog būtų įvykdyta Pagrindinio reglamento 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta antroji sąlyga, pakanka, kad darbdavys sutartis su į kitą valstybę narę komandiruojamais darbuotojais sudarytų savo registruotos buveinės valstybėje narėje, ar reikia, kad didelė laikinojo įdarbinimo veiklos dalis būtų atliekama laikinojo darbo naudotoju, veikiančių valstybės narės, kurioje įsisteigęs darbdavys, teritorijoje, naudai.
- 17 Pagrindinė pareiškėjos veikla yra laikinojo darbo teikimas ir tarpininkavimas įdarbinant Bulgarijoje ir kitose valstybėse, todėl dėl pirmiau nurodytų priežasčių vienas galimas aiškinimas yra toks: tam, kad būtų galima laikyti, jog pareiškėja savo veikla paprastai verčiasi Bulgarijoje, reikia, kad didelė dalis jos vykdomų sutarčių būtų sudarytos su laikinojo darbo naudotojais, paprastai veikiančiais Bulgarijos teritorijoje.
- 18 Kitas galimas aiškinimas yra toks, kad, neatsižvelgiant į tai, jog visi laikinojo darbo naudotojai yra registruoti ir veiklą vykdo Vokietijoje ir visi darbuotojai komandiruojami dirbti į Vokietijos įmones, tam, kad būtų galima laikyti, jog pareiškėja savo veikla paprastai verčiasi Bulgarijos teritorijoje, pakanka, kad ji yra registruota ir darbo sutartis su komandiruojamais darbuotojais sudaro Bulgarijos teritorijoje.